

SPRAWOZDANIE Z X MIĘDZYNARODOWEJ OLIMPIADY BIOLOGICZNEJ

X Międzynarodowa Olimpiada Biologiczna odbyła się w dniach od 4 do 11 lipca 1999 roku w Uppsali. Jest to malownicze miasto rodzinne wybitnego biologa szwedzkiego — Linneusza, który w XVIII wieku położył podwaliny pod współczesną taksonomię. Dlatego też tegoroczna Olimpiada odbywała się pod hasłem śladami Linneusza. W konkursie tym wzięło udział 134 zawodników z 35 krajów. Polska była reprezentowana przez grupę bardzo sympatycznych i utalentowanych młodych ludzi o szerokiej wiedzy przyrodniczej. Byli oni zdobywcami miejsc: od pierwszego do czwartego w XXVIII Ogólnopolskiej Olimpiadzie Biologicznej. Nasi olimpijczycy to: **Małgorzata Owczarek** — uczennica IV klasy I LO im. Oswalda Balzera w Zakopanem, uczennica mgr Stanisławy Daszkiewicz; **Anna Kajzar** — uczennica IV klasy I LO im. Marii Skłodowskiej-Curie w Skawinie, uczennica dr Roberta Stawarza; **Lukasz Kępczyński** — uczeń IV klasy I LO im. Mikołaja Kopernika w Łodzi, uczeń mgr Jolanty Lauk i **Paweł Szyld** — uczeń IV klasy I LO im. Adama Asnyka w Kaliszu, uczeń mgr Ireny Magnuszewskiej.

Opiekunami olimpijczyków, tłumaczami i członkami międzynarodowego jury byli: prof. dr hab. Bronisław Cymborowski (przewodniczący Komitetu Głównego Olimpiady Biologicznej, kierownik ekipy) i mgr Maciej Panczykowski (członek Komitetu Głównego).

Przedstawiciele jury zostali zakwaterowani w tutejszym hotelu Linné. Hotel ten przylega do ogrodu, w którym pracował Linneusz, a niedaleko od niego mieści się dom rodzinny słynnego Szweda. Wspaniałą atrakcją dla wszystkich uczestników Olimpiady był aktor przebrany za Linneusza, który oprowadzał po ogrodzie opowiadając w niezwykle barwny i dowcipny sposób o „swoich” pracach związanych z hodowlą i klasyfikacją roślin i zwierząt. Linneusz to niezwykły, jak na owe czasy, człowiek który znał swoją wartość i do najskromniejszych nie należał, często podkreślając, że Bóg stworzył świat, a on wprowadził w nim ład i porządek. Zdobyl niezwykłą popularność wśród studentów uniwersytetu w Uppsali wprowadzając po raz pierwszy do nauczania biologii wycieczki po najbliższej okolicy.

Jako, że olimpijczycy i członkowie jury nie mogą kontaktować się w czasie trwania zawodów cała nasza czwórka olimpijczyków została przewieziona do miejscowości Wik położonej nad jeziorem Melar — trzecim co do wielkości jeziorem Szwecji. Nieopodal znajdował się znakomicie zachowany średniowieczny zamek, który zwiedzali zarówno olimpijczycy, jak i członkowie jury, choć w różnym czasie. Po zamku oprowadzał jego były właściciel, oczywiście w odpowiednim przebraniu, przestrzegając przed duchami przodków, krążącymi po ciemnych zakamarkach.

W poniedziałek przed południem miała miejsce uroczystość otwarcia 10-tej Międzynarodowej Olimpiady Biologicznej w auli Uniwersytetu w Uppsali. Była prezentacja drużyn, wniesienie flag państwowych, przemówienia i szwedzka muzyka folklorystyczna. Poniedziałek, a także i środa były najbardziej pracowitymi dniami dla członków jury, gdyż wtedy odbywały się tłumaczenia z języka angielskiego na język ojczysty zarówno części praktycznej, jak i teoretycznej zawodów, co trwało do późnych godzin nocnych. Chciałbym tutaj nadmienić, że od kilku już lat postuluję zrezygnowanie z tłumaczeń testów pozostawiając tylko dwie ich wersje: angielską i rosyjską. Tę drugą wersję należałoby jeszcze utrzymać przez jakies czas, pozwalając młodzieży ze Wschodu na lepsze opanowanie języka angielskiego. Z mojej inicjatywy przeprowadzono w ubiegłym roku na Olimpiadzie w Kilonii eksperyment z zastosowaniem oryginalnych testów (ang. i ros.) z zupełnie zadawalającymi wynikami. Wydaje się więc, że tłumaczenia są zbędne. Obecnie młodzież, nie ma problemów z nawiązywaniem między sobą kontaktów, co można było doskonale zauważyć podczas obecnej Olimpiady.

W sobotę jury zebrało się po raz ostatni, aby przyznać medale. Zanim jednak o tym opowiem, chciałbym poświęcić parę słów zadaniom praktycznym i testom. Jest już tradycją, że część praktyczna odbywa się jako pierwsza. W tym roku składała się ona z 4-ech części. Na każdą z nich przeznaczono było 70 minut. Część 1 — mikrobiologiczna — polegała na ustaleniu stężenia bakterii i drożdży w zawieszynie i stwier-

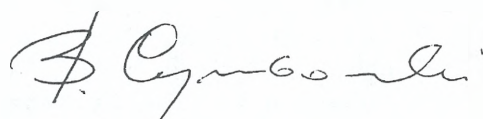
dzeniu czy otrzymane stężenia różnią się w sposób istotny statystycznie od stężenia podanego. Część 2 — genetyczna — dotyczyła analizy krzyżówki roślinnej za pomocą testu chi kwadrat. W części 3 olimpijczycy badali anatomię i morfologię wybranych roślin i zwierząt. Część 4 — etologiczna — skupiała się wokół testowania szczegółowych hipotez dotyczących doboru płciowego na podstawie obserwacji zachowań rybek akwariowych — gupików. Test teoretyczny składał się z około 100 pytań, które olimpijczycy mieli rozwiązać w 4,5 godziny. Stanowiły one przegląd całej biologii (genetyka, ewolucjonizm, fizjologia zwierząt i roślin, etologia, ekologia).

Zwyciężczynią X Międzynarodowej Olimpiady została Chinka — Peng Xiaoyu. Zdobyła ona największą liczbę 137 punktów. Nasza drużyna spisała się dosłownie na medal. **Anna Kajzar** dostała **złoty medal** (128 pkt.) i należy tutaj dodać, że gdyby brać tylko wynik testu teoretycznego byłaby na pierwszym miejscu. **Małgorzata Owczarek** i **Łukasz Kępczyński** otrzymali **srebrne medale** (odpowiednio 120 i 114

pkt.). **Paweł Szyld** dostał **medal brązowy** z liczbą punktów 111. Olimpiada Międzynarodowa nie uznaje oficjalnie rankingów miejsc zdobytych drużynowo przez poszczególne kraje. Gdybyśmy spróbowali jednak utworzyć taki ranking to zwycięzcą tegorocznej Olimpiady zostałby Tajwan (3 złote medale, 1 srebrny). Drugie miejsce zajęłyby Chiny (2 złote medale, 2 srebrne), a trzecie — Australia (1 złoty medal, 3 srebrne). Polska zajęła *ex aequo* 4 miejsce razem z Niemcami, Rosją, Turcją i Koreą Południową.

W uroczystości rozdania medali uczestniczył i wręczał je były sekretarz Komitetu Noblowskiego Szwedzkiej Akademii Nauk, który w pięknym przemówieniu skierowanym do medalistów stwierdził, że zrobili oni pierwszy krok na drodze do nagrody Nobla. Pocieszał też pozostałych olimpijczyków mówiąc, że oczywiście dobrze jest zwyciężać, ale też wspaniale jest uczestniczyć w takich zawodach, by sprawdzać swoje możliwości i nawiązywać kontakty.

W 2000 roku Międzynarodowa Olimpiada Biologiczna odbędzie się w Antali w Turcji.

Uprzejmie informujemy naszych czytelników, że KOSMOS — najstarsze polskie pismo przyrodnicze wkracza w rok 2000 zeszytem specjalnym, prezentującym opinie wybitnych polskich uczonych o największych osiągnięciach nauki światowej i polskiej w mijającym stuleciu